

Associació d'Amics UAB

www.amicsuab.cat

‘Per combatre les desigualtats, cal intervenir abans i regular millor’

L’[Associació d'Amics de la UAB](http://www.amicsuab.cat) va organitzar el debat ‘*Les desigualtats socials a Barcelona*’ el dijous 28 d’abril al Col·legi de Periodistes de Catalunya amb Margarita León, Oriol Nel·lo i Josep Maria Vallès (moderador).

Margarita León¹, professora de Ciència Política de la UAB i investigadora de l’Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP/UAB), va començar parlant del concepte de la *utopia factible*. Des del 1945 (just acabada

la Segona Guerra Mundial) i fins a principis dels anys 70 (amb la crisi del petroli) és l’època daurada dels estats del benestar. Un moment en què la cohesió social i el creixement econòmic van al mateix ritme per reconstruir una Europa devastada després de la guerra. Hi havia una clara necessitat de pau social, va ser

l’única vegada que a Europa allò públic era garant de drets i llibertats.

Una època amb ‘polítiques conscients’ amb els valors i els objectius de la plena ocupació, la universalitat i la redistribució i un cercle virtuós entre polítiques igualitàries, participació política i consolidació democràtica.

Però als anys 70 arriba el final del model: el *gir desigual*, amb un canvi de model d’acumulació de capital; la globalització i el neoliberalisme com a paradigma dominant. Un liberalisme que comporta una substitució de la negociació col·lectiva per clàusules de negociació individual i un augment del protagonisme d’actors que escapen del poder polític. Un liberalisme que es basa en les següents idees: la responsabilitat individual, el valor de la competència i l’esforç, l’estigmatització dels ‘cercles de la pobresa’ i la igualtat d’oportunitat (però la desigualtat de resultats).

I segons Margarita León, hi ha una pregunta clau que ens hem de fer: ‘És dolenta tanta desigualtat? Què hem de fer’. I dues possibles respostes:

¹ Margarita León va projectar una presentació que podeu consultar [aquí](#).

Associació d'Amics UAB

www.amicsuab.cat

- **No.** Perquè el més important és garantir la igualtat d'oportunitats i una xarxa de protecció mínima als més vulnerables. A més, les polítiques socials *ex post* són molt costoses i poc eficaces.
- **Sí.** Distingir entre igualtat d'oportunitats i igualtat en els resultats no és fàcil. Una elevada desigualtat condueix a una major inestabilitat macro econòmica i dificulta el creixement sostenible.

Segons la resposta, s'aplicaran unes polítiques o unes altres.

Segons l'experta, per treballar de manera eficaç les desigualtats cal "intervenir abans i regular millor". Assegura que les polítiques socials no es sustenten sense nivells alts de despesa social, però que aquesta es pot considerar com una inversió.

D'altra banda, és necessari plantejar-nos reformes, sense que aquest concepte sigui associat necessàriament a un retrocés. Són necessàries reformes relacionades amb una major profundització democràtica i amb l'adaptació als nous temps.

I va acabar la ponència explicant que cal intervenir sobre varis eixos:

- **Polítiques redistributives**, és a dir, reduir el component assistencial i augmentar les polítiques amb caràcter universal i preventiu.
- **Polítiques fiscals** per augmentar la capacitat recaptadora i intervenir sobre el capital i la riquesa.
- **Polítiques pre-redistributives** per corregir els errors del mercat abans que succeeixin.

Oriol Nel·lo², professor de Geografia de la UAB, començava la ponència explicant que els últims anys la segregació ha tendit a augmentar tant a Barcelona com al conjunt de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. La desigualtat és la distància entre el primer i el darrer decil de renda.

L'impacte social que se'n deriva és la destrucció d'ocupació, l'increment de les desigualtats, l'augment de la pobresa i l'aprofundiment de la terciarització de l'estructura econòmica i l'impacte sobre les dinàmiques territorials són l'aturada del creixement demogràfic, la reducció de les migracions i la limitació de l'expansió metropolitana.

² Oriol Nel·lo va projectar una presentació que podeu consultar [aquí](#).

Associació d'Amics UAB

www.amicsuab.cat

Algunes dades sobre les desigualtats al món: el 10% de la població mundial posseeix el 87,4% de la riquesa total, l'1% més ric concentra pràcticament la meitat de la riquesa del planeta, el 48,2% del total.

Segons l'expert, hi va haver una aparent reducció de les desigualtats territorials a la regió metropolitana del 1979 al 1996, que va suposar un apropament dels nivells de renda familiar disponible mitjana entre la ciutat de Barcelona i les corones metropolitanes. En canvi posteriorment, la desigualtat adquireix un caràcter estructural. Segons dades de l'Idescat, un milió de persones a Catalunya viuen en llars que no poden escalfar com voldrien, i 250.000 persones viuen en llars on no poden comprar carn i peix sempre que voldrien.

Nel·lo va explicar que aquells qui menys tenen viuen, en major mesura, en municipis amb dèficit més alt, amb menys capacitat de prestació de serveis i una qualitat d'habitatge més baixa, una paradoxa a la qual només s'hi pot fer front a partir de polítiques públiques.

Hi ha diferents teories sobre la relació entre el barri on neixes i la desigualtat. Algunes persones defensen que no està demostrat que pel fet de residir en un barri pobre, la gent amb rendes baixes en resultin

específicament perjudicats. En canvi, altres persones parlen de la importància del capital espacial i consideren que pobre no és només la persona, la família o el grup que disposa de baixos ingressos, sinó també aquell que no disposa de la possibilitat d'accedir en el seu entorn immediat a alguns béns i serveis essencials per a la supervivència. Consideren que la manca de capital

espacial dificulta també l'accés a la instrucció o a l'assistència social en les seves diverses formes i exclou dels drets de ciutadania més elementals. A més, acabava: "Les persones són també estigmatitzades i 'etiquetades' en funció del capital espacial del seu lloc de residència".

Un altre punt important és la relació entre la salut i la segregació, ja que Nel·lo apunta que les persones que viuen a àrees socialment deprimides tenen un nivell de salut més baix que el de les persones que viuen en àrees més benestants. Els indicadors de rendiment escolars analitzats als centres educatius indiquen el mateix patró, amb rendiments més baixos a centres ubicats a zones més deprimides.

Pel que fa a les possibles solucions per combatre les desigualtats, Oriol Nel·lo va parlar de la innovació social, unes iniciatives que va englobar en quatre grups:

- Iniciatives ciutadanes (Banc del temps, moviments antidesnonaments, etc.)

Associació d'Amics UAB

www.amicsuab.cat

- Territori medi ambient i energia (horts urbans, energia alternativa, xarxes telemàtiques ciutadanes, etc.)
- Economia i consum alternatiu (finances socials, grups de consum, etc.)
- Espais autogestionats.

En un mapa de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, Nel·lo mostrava que aquests iniciatives sorgien en major percentatge en unes àrees molt determinades. No sorgien en àrees segregades amb una gran concentració de població de classes altres, ni tampoc en àrees segregades amb molta població amb pocs recursos econòmics, sinó que el 87% d'aquests iniciatives alternatives sorgien en àrees no segregades, és a dir, amb població de diferents nivells econòmics: "Això té a veure amb el capital social de cada territori", conclouia Nel·lo.

Aquestes jornades de debat s'emmarquen dins les activitats de '**La Universitat Opina**', uns debats que l'Associació organitza sobre temes que preocupen la ciutadania amb la voluntat sempre d'oferir una plataforma de reflexió i d'enfortir el nexa d'unió entre la Universitat i la societat. És per aquest motiu que a les jornades hi participen com a ponents, personal acadèmic de diverses universitats, així com persones expertes en la matèria.

De les jornades se'n realitzen fotografies, un vídeo de l'acte complet i una crònica, i algunes d'elles es transcriuen. Podeu trobar informació i material d'altres jornades [aquí](#).

Més informació, fotografies i vídeo de l'acte '*Les desigualtats socials a Barcelona*' [aquí](#).

